

Womhaj Bóh!

Cizklo 16.
16. julija.

Lětnik 1.
1891.

Szerbiske njedzelske łopjenka.

Wudawaju so kóždy sobotu w Smolerjez knihcizschezerni w Budyschinje a su tam dostacź sa shtwórtlětnu pschedplatu 40 np.

8. njedzela po śwj. Trojizy.

Mat. 7, 15: Gladajće so falschnych profetow, kotřiž we wowezej drascze k wam pschindu: ale s nutskach su woni torhaze wjelki.

Dokelž ma nasch Anjes tych s wutrobu lubo, kiž maja do njeho wěru, teho dla so wón tež śwěru sa nich stara. Duž jich wón tež napomina, so bychy so psched selharnymi abo falschnymi profetami na ledźbu brali a so jich hladali. Shto je to do ludži a do profetow, kotrymž jowle nasch Anjes „falschni“ to je „selharni“ reła?

Falschny abo selharny profeta je (so czi to s krótka praju) cźlowjeł, kiž hinał wuczi, hacž Bože słowo, a kiž je hinał žiw, dnžli nař Bože słowo wuczi. Ale ja chzu czi jowle tu wěz hišcže trochu jařniřcho wułožicž.

Falschny abo selharny profeta je tón, kotremuž je wo to cžinicž, so byl ludžom do woczow pobožny, kiž pak nutska we wutrobje nicžo njewě wo tej prawdosći, kajkuž mamy s wěry do Šhrystuřa.

Falschny profeta je tón cźlowjeł, kiž czi pschezo powjeda, kajki je Bóh pshecžiwu nam pschezo hnadny, řmilny a dobrocžiwny, ale cze se žanym słowcžkom na to njepokaže, s cžim móhl ty pola Boha tajkule hnadu dostacž. Slej, Bóh luby Anjes je nam wschelafe drohe wězy řwojeje hnady dał. Te pak dyrbinny tu řwěru wužiwać, jeli chzemy řebi pola njeho hnadu namakacž. Wone řu: Lube Bože słowo a wobaj sakramentaj: sakrament řwjateje řiřcženizy a sakrament řwjateho woltarja. Shtož to wschitko řwěru wužiwa, hacle temu budže Bóh hnadny.

Falschny abo selharny profeta je tón, kiž řo spochi s tym hordži, so ma wón řwjateho Ducha, duž pola njeho pschezo reła: „Duch mi praji! Duch mi praji!“ Ale tónle duch njeje řadny „řwjaty duch“, — to je tajkeho cźlowjełowy řameho duch. Duž tajki tež nicžo wo tych pucžach wjedžecž njecha, kajkež je nam Bóh řarjadował, a po tajkich řwjaty Duch nam do wutrobny cžehnje, řo móhl řo potom w nař dželawy wopokasowacž.

Falschny abo selharny profeta je tón, kiž czi praji: do njebeř móžesč řam wot řo pschincž. Šbóžnosć móžesč řebi řam sa-

řkuzicž abo dohcž abo warbowacž. To masč wscho řam w ruzy. U duž czi tajkile cźlowjeł potom radži, so by řo wschón pokutny bēdžil a řtysřny řkiwlił, tu a tam wokoło hanjal a bēhal. — To pak czi wscho nicžo njepomha: ty wēřch: řbóžnosć dořtanjesč jeno wot řnjeřa Šhrystuřa, a chzesč byč žunu řbóžny, dyrbiřch řo k njemu we wērie džeržecž. Šinaschi pucž do řbóžnosće tu řa nař nihdy řadny njeje a tež njebudže.

Falschny abo selharny profeta je tón, kiž ma drje pravu wucžbu, a ju tež ludži wuczi, kiž pak tajke žiwjenje wjedže, so řo s nim Bohu na žane maschne řpodobacž njemóže. Duž řo potom ludžo na tym postorkuja a praja: „Shtož chze nař tón wucžicž, je wscho hoła řža; wschato tón řam po řwojich řłowach žiwny njeje!“

Falschny abo selharny profeta je tón, kiž czi Bože słowo řasny, a kiž ludžom po hubje řecži, so dyrbjeli jeho potom řa to pravje cžesćicž, — a kiž jim předuje, řaž chzedža to woni rad mecž, — řa to, řo dyrbjal jim pravje do řwědomja řecžecž.

Duž jowle nasch Anjes wschitkich wēřjazych řakle pomina: „Gladajće řo.“ — Wocziniř kóždy woczi, wobhladaj řebi kóždy řwěru tu wēz, pschetož jowle je wam wo řbóžnosć cžinicž. Řrubuj kóždy řam tajkile duchow, hacž řu woni s Boha, wobhonjei řo kóždy w řwjatym piřnje husto a řwěru, pschetož wutrobu dyrbiřch mecž na něřcho twjerde řařoženu.

Tajkimle falschnym abo selharnym profetam je nasch Anjes „torhaze wjelki“ rełał, pschetož runjewon řaž řo wjelk do wowečēnje abo do řadla dohcwa, řakle řo cžile ludžo do Anjesoweho řadla dohcwaju a hladaja, hacž jemu njemóhli tu abo tam wozny rořehnacž abo řlascž.

S tym pak je nam nasch Anjes s dohom pokasał, řak pola tajkile ludži po prawom nutska řteji. S wjercha řu řo woni „wowečzu drastu“ woblelli, to reła, woni řahodnje, leřnje, mjelcžo, poniřnje wustupuja, cžinja, řaž byli řak njewinowacži, řaž mlode jehnatka, a řaž njemóhli nikomu wodu řmucžicž, řu wscho pokni lubosće, wscho pokni miřosće, wjedža ludži tola řak duřhne a lubosćiwje k řebi wabicž, mēnja s kóždym derje a maju wscho luty mēd w hubje. Ale njedaj řo niřto wot tajkile ludži

šebacž! Wocziniej woczi, hewaf móht pola nich wo wscho, haj wo šamuw sbožnosć pschińcž.

Wšched wucžbu stej chžyl ty naš wobarnowacž,
Esmój wbohi lud šej njedaj sawjedowacž!
Stej, Anježe, pola naš a njepšhidaj,
So sawjednizy kaža lud a kraj.
My twoje herbštwow šmy a wostacž chžemy,
O Anježe, šdžerž šej lud šwój wušwolony!

Šsamowola a Wože pucze.

Womjedak N. N.

III. staw.

Dwě lécze bėšchtej šo minulej bjes wobfedžbowanja hódnych podawkow w Šanzynym žiwjenju; špokojna a šbožowna bėšche byla. Šeje dušcha bė wjele žohnowanja i wobthada i jeje dobrocželemi a i šararjoweho rošmucžowanja dostała, kotruž šo jeje dobrego pošnacža biblije a rjaných wotmolwjenjom wješelesche; wona bė šwojeho šbožnifa špošnała, a jeje wucžer šmedžesche šo nadžijecž, šo je lubošć k temu Anješej w njej šo šbudžila, a šo dobre, šwėru wušhte šymjo tež rjenje šesthadža. Šutry durbjesche wona šwój kščeženški šlub wobnowicž. Nalécze pschińdže, i nim rjana njedžela Šalmarum. Šašnje a pschecželniwje šwėcžesche šlónzo do Šergišhoffšteje žyrkwoje, hđžež džeczi pschi woltarje štejachu, šo bnyhu šwój kščeženški šlub wobnowicze a šwjate wotšafanje dostała.

Ššchescžijanej, liž bė dženša pscheproscheny a kotrehož rjana šwjatocžnosć tež móžnje honjesche, šo Šanka najrjenšcha bjes wšchėmi hólzami bnyž šdashed. Pošledni cžaš wón cžašto na šaru pschišchoł njebė, runjež jemu mištr to kóždu njedželu dowoli. Tež do macžerneho domu, kotraž bė ša lėto i wudowu a nětko w tej šamej wšy še šwojim šynom pschewywasche, jeho jara njecžehnjeshche; pschetož pschewytk tam jara wotšchemjazy a njedželški njebėšche. Wó jštwė bė šama njeroda; mjensche džeczi harowachu njemyte, a macž šama njewjedžesche nicžo hacž šakrowacž a na hubjene cžašy škoržicž.

Tak šo šta, šo Ššchescžijan bohuzel cžašto šwój šwobodny cžaš na wopnyty pola šhlamarjež Šrizy w bliskim mėsčje wužiwashed. Dženša pak bė Šanka jeho najwajnišcha myšl. Šajki rjany džen pak bė tež pola šararjež. Šhofej i wulkim šwjedženškim tykanzom, napohlad šbožownej hólzy, kotraž bė tak wješoka, šo jeho tu mėsčesche, dachu jim žyle na šhlamarjež Šrizu šabnyč; haj jemu šo tak derje špodobashed, šo šebi prajashed, hdy by domach jenož troščku bóle njedželške byto, by radšcho domach byl. „Ša šam džeczi wumyju“, džesche k Šanzu, „a pschichodnu šobotu macžernu jštwu wurjedžu“.

Alle pschi tymle dobrym pschewšafčžu tež wosta; jo wuwjescž, bė wón pschewšlaby, a cžašcžišcho hacž hewaf šašo njedželu w mėsčje a tež w šorcžmje pschewywasche. Nětko 14 lėt štara Šanka pschińdže mješ tym do šastojništwu a cžesčje; pschetož hdyž bė nalécžo wšchitke šchtomy i ščzenjom pokryto, šo šararježom k njewurjeknitemu wješelu hólz, jeju přenje džecžo, narodži, a Šanka durbjesche jeho pėštońcža bnyč. Šunu ju do jštwy šawołachu a šarar w pschitomnošczi šwojeje žony k njej praji: „Šana, ty šy nětko 14 lėt štara a wėšch, šo je cžaš, šo šebi něšcho šaškužišch. Wulka burowla tu pobu a cže šebi cže pschistajicž; mój pak chžemoj cže rad wobthowacž, pschetož šy namaj na wutrobu šrostka. Tola njemóžemoj tebi telko mšdy dacž, kaž wona; nětko šebi wušwol, moje lube džecžo, chžesč k burowej cžahnyč abo pola naju wostacž?“

„Pola waju“, džesche naštróžena hólza, a wulke štyštniwe šylšy šo jej i woczow ronjachu. „Ša škuzju pola šnjenje šararjowej, bnyrnej nicžo njedostała.“ — „Mój pak cže přjecž pošklacž njechamoj, moje džecžo“, ju šararjowa šmėrowa, a tak šo šta, šo bėšche Šana ša mšdu pschistajena pėštońcža w šarškim domje.

Mały Šant bė wokoło dweju mėsčazow šary, hdyž šarar junu k šwojej žonje džesche: „Šlaj, Šda, tak naju Wóh luby Anješ žohnuje, šo šwój Šanu do domu wšafoj. Niškomu njeby šo hólczėž tak radny dowėrik kaž jej. Hólza wšchitko tak wuštójnje cžini, jako by hižo tójšcho džeczi pėštonifa byla.“ — „Šaj“, džesche šararjowa šbožowna, pschihladujo na hólzu, kotraž i bėlym brėmjeshčtom w ruzy wješela po šahrodže šhodžesche, „Wóh je naju i žušym a še šamšnym džėscžom žohnowaf“.

Šėto a džen štaj šo šašo minuloj. Šižo njeje wjazy mały hólz w šarškim domje jenicžti, ale šotšicžka je šo jemu pschitowafšchifa. Šana šama, bnyrnej hišchcže doroščena njebyła, je tola žyle blisko šnježnje. Šunu na jene dobo Ššchescžijan psched njej šteji, šo by jej Wožemje prajił, dofelž cže k mištrej do wulkeho mėsča hicž a potom pola wošafow šwój cžaš wotškužicž. Šanje

je cžežko, a jemu tež, runjež šebi wón wutrobnje žada, šo by přjecž pschišchoł i tuteje šlupeje wšy, hđžež wo šwobodže a wo ludowym šbėžku hišchcže nicžo njewjedža. Ššchetož wón je w tychle wėzach jara pokročil. Šemu pak dželenje wot šwojeje šwėrneje pschecželnižy lohko njeje, bnyrnej šo jemu druhdy prawje škupa wješna šdala byla. Wón ju tola cžesčji; nětko pak cže jej pschi woteńdženju hišchcže dobru radu dacž, i kotrejž šo hižo dołho wokoło nošy. Wėrnosčzi dnybi šo pucž pschihotowacž, a wón cžini to i tymile šlowami: „Njewostań dlėje pola tychle popež šlėpžow, tym“ — i porštom na dom šady šo pošafujo — „pschińdžesh prawje tunje. Ty móžesh na hinašchim mėsčje —“ Alle hižo bė jemu jeho rėcže žel, pschetož cžėrwjena kaž šlowjo šteji hólza pschednim i pošbėhnjenej rufu, kotruž tón šamón wotomif druhu pschimnje, mjenujžy šnješa šararjowa rufu; wón je šwoju trubku šurjo njewidženy še ščžina šupil a kónž jeju rošrėčžowanja škšchaf. „Dži nuš, moje džecžo!“ džesche wón šhutnje k šbudženej hólzy. „Ty pak, Ššchescžijano, šy po šdacžu hižo prawje w šwojej škupošczi wot šchoma pošnacža šchcžipak; wbohi sawjedženy hólz ty šy a šhodžišch do šwėta bjes šchfita w tebi a budžesh šo dale sawjescž dacž. Wóh pošhaj tebi w žušbie špošnacž, šo šmy derje i tobu mėnili.“

Ššchescžijanowu wotmolwu njewočšafawšchi šarar dale po šahrodže šhodžesche, šwoje rostliny wobhladujo a wucžel šwėtki wotřesujo. Šamón pak šo wotšali. Wokoło wječžora Šanka, hdyž šabludženu šošoch šhodžo pyšashed, šwoje mjeno wotacž škšcheshche, šti šrocž, šchtyri šrocž, šakle pjaty šrocž psches šlot Ššchescžijanowu šlowu wuhlada. „Njeshodž mi na woczi“, wona šawoła. „Njescžin tak hrošnje“, wón trochu hnėwnje praji. „Šeli šo wón přjedy pschišchoł njebudžesche, drje budžesh tudy cžuf“, a wón na šwojej ližy pošafowashed. „Šaj wšchaf“, wona mėnjeshche, „ale ja nicžo wo tebi wjedžecž njecham. Dži k šwojemu dušchnemu šhlamarjež Šrizy še šwojimi šlowami.“ — „Šana, rjekni mi napošledku hišchcže dobre šlowo“, wón prošeshche a psches šlot lėšeshche, „ja wšchaf dnybju dženša přjecž“. Šana pak šwoju šošoch w šufomaj džeržo jara šlafashed. „Nimam cže wjazy lubo“, še šylšami džesche, „tež njecham cži rufu dacž“. A tak k šurjenzej džesche. Na jene dobo pak štejo wosta a še šarym ale šrudnym šošom džesche: „Ššchescžijano, cžeho dla rėcžišch tajke wėžy, a wšchaf wėšch, šo ja je škšchicž njecham a to hišchcže pschi wotšalcžehnjenu. Ach, praju tebi, šo po štych pucžach šhodžišch!“ A šorzjo šlafajo džesche psches cžėmnu šahrodu přjecž.

Hdyž šo Ššchescžijan domoj wróczi, namaka brėmjeshcho i dwėmaj nowymaj šošchłomaj, 6 rubjeshčkami a džėlacžerškej šutnju w nim, k temu něšcho přjenješ w malej móšchicžžy. Šapjerka bė pschipožžena, na kotrejž štejesche: „Wot šnjenje šararjowej a wot Šany.“ Žyle dešchach w šucziku pak bė hišchcže pschipišane: „Šišch bóršy a njeshapomni mje.“

Wokoło wječžora džesche šnjeni Šda k šwojemu mužej: „Njemóžach cžlowjeka nišdy cžėpicž; mi je lubo, šo je přjecž, a šo nadžijam, šo šo Šana wo njeho rudžicž njebudže.“

„Ša jeho njeshapomni“, mėnjeshche šarar. „Wėšch, luba žona, šchtož hólza nastupa, bnych po tebi cžinicž dnybšaf; w tej wėžy šy šašo mudrišcha byla hacž ja; pschetož ty šy byla, kotraž jeho do domu mēcž njeshashed.“

Šana pak lėšeshche w šwojej šomoržy a šebi myšlesche: „Ach, hdy wón šašo pschińdže“, a šaplafa. (Pofracžowanje.)

Š džėlacžerjoweho šatechisma.

Wot duchowneho Šaumana špišaneho.

Ššwójbne žiwjenje.

Domach, domach, tam je derje bnyč. Tu je muž šam šwój šnješ, tu je žona šlónčžo jeho žiwjenja, tu džecžatka kaž rózicžki w nalécžu wokoło njeho ščžėja. W šwójbnym žiwjenju wšchitke dobre šacžucža w cžlwiškej wutrobje wotucža, w šwójbje šwėrnosčž a luboščž tyjetej. Šdžeržcže šebi teho dla šwójbu.

Šdžeržcže šwójbu! Šaj to je lóžo prajene hacž cžinjene. Šaf je šwójbne žiwjenje tak roštorhane! Wone wjazy to njeje, šchtož něhdy bėšche. To tež wjazy njebudže a bnyč njemóže. Šžim bóle chžemy to šdžeržecž, šchtož móže šo šdžeržecž!

Cžeho dla pak šwójbne žiwjenje tak rošpaduje? Šėpje je, šo šo wo tej wėžy šjawnje rėcži, hacž šo šo šamjelcži. Džėlacžer ma prawo wšchitko šhonicž.

Ššwójbne žiwjenje rošpaduje, dofelž nělcžišche šatonje (wotšhladam wot wuššacžow) rošdžėluja bjes šamoženjom muža a žony, a dofelž štaj teho dla we wjele domach mandželški a mandželška

taf rjez na swój bof žiwaj. To wjazy na to waschnje faž něhdy njeplaczi: sčtož je tvoje, to je moje, a sčtož je moje, to je tvoje.

Ale w tym nastupanju wsčas mōhli šebi na pschemenjenje fakonjow myšlicž, haj šo teho nadžecz. Ale w druhim nastupanju! Šdžez sozjaldemokratija pschindže, chze wona pschisłuschnosče, kotrež mējesche hacž dotal šwōjba dopielnicž, šbēhnycž. To, sčtož mējesche prjedy šwōjba cžinicž, dyrbi nětko stat cžinicž. Sozjaldemokratija chze wēste czežłoty wot šwōjby prjecž wšacz, próžy, kotrež je wona hacž dotal nješła, kotrež drje šu jej tež hušto czežłe byle, kotrež pač ju tež twjerdže hromadže šwjasaču.

W prjedawšchim cžasfu šo šamo wot šebje rosumjesche, šo šo šwōjba ša šestarijenych staršich starasche. Džecz, kotrež šwojeho nana hacž do šmjercže šastaralo njeby, by šo jako njedocžint wobhladowało. Čžesz tež kōždemu džěscžu, kotrež, hacž runje khude, dženska hišcže taf cžini. Ale wjele džěłaczerjow tola pschi wschej dobrej woli njesamōže šwojich starych šastaracz. Želesny fakon wo šašlužbje džěłaczerjow jich tež czežło cžisčezji. Duž dyrbi gmejna a stat šastupicž a starych šdžeržecz.

W prjedawšchim cžasfu bēšche to wēste, šo dyrbjachu staršchi wschitko šaplacžicž, sčtož bē ša woczehnjjenje džěczi nusne. Nichtō jim pschi tym njepomhasche. Nětko stat pomha. To wsčas, sčtož sozjaldemokratiski Gothafki program žada: „Powschitkowne a rune woczehnjjenje džěczi psches stat“ — to my nimamy a tež ženje mēcz nochžemy, ale my š radoščju widžimy, taf stat psches bohate pschinofski ša šchule staršchim polōžuje, šwojim džěcžom dobre rošwuczenje poskicžicž. Džěl próžy ša woczehnjjenje džěczi nješe šwōjba, džěl pač my wschitžy hromadže jako stat.

Druha mōž, kotraž štaremu waschnju šwōjbnego žiwjenja šesčodži, je šjawnosč džensnišcheho towaršchneho žiwjenja. Muž dyrbi wjele wot doma prjecž byčž. Wo dnjo je w šabrizy, wječor je najhuščischo w towarštownych šhromadžisnach abo pošłucha na šjawne pschednosčki. Taf šo make šwōjbnego žiwjenja pošrewa wot (wulkeho) žiwjenja w wulkim towarštwje; wobšhad wjazy šwōjbnj njeje, ale bywa powschitkowny.

Šdžž šo po tajšim přecz njemōže, šo šwōjba na šwonkownej wažnosčzi šhubjuje, dha je tola cžim nušnišcho, šo šo dobre a pošcziwe waschnje w šwōjbjje še wschej možu našchich dušchow šdžerži. Šwonkowne šnamjo a pschisłuschnosče njech šo pschemenja, šwōjbnego šwjata šdobnosčž dyrbi wostacz. Ššwērnosčž a lubosčž bjes mandželškimaj dyrbitej šo cžistej šdžeržecz. Sčtož někotři šawjednizy luda „wo šwobodnej (šrejnej) lubosčzi“ bledža, je bjesbōžne a wrōtne. Pschi tutej taf mjenowanej šwobodnej lubosčzi žyly lud šahinje w blōcže cžělnych žadosčžow, potom nječžiste šhorosče młodnych a starych škaža. Psches „šwobodnu lubosčž“ šo cžłowjeł š fšocžeczju ponižuje. Ššwobodna lubosčž a škaženje štej jene a to šamo. Ženje tež ruba ruka šwjafki roštorhancž nješmē, kotrež staršchich a džěczi wšasaja. Manowa, macžerna, džěcžaza lubosčž dyrbi wostacz hacž na šudny džěl. Čžłowjestwo by šwoju najdrōžšču pyču šhubilo, hdy by mandželštu a staršchisłtu lubosčž woprowało. Lētštotetł wot lētštotetłka dyrbi šwōjba wostacz: jena wutroba a jena dušcha, šjenocženstwo wscheho wyšokelcho a šwjateho, žōrłto duchowneje a cžělnjeje štrowosčže, trošcht w pschescžehanjach, šahhomanje wopušcžehnych. W myšli wo šwōjbjje dyrbjja šo štrony (partaje) džělicž. Sčtož to dobre a pošcziwe waschnje w šwōjbjje šdžeržecz nochže, nješmē wasch muž byčž!

Sčto pač mōžemy ša šdžerženje šwōjbnego žiwjenja cžinicž? My wopšchimmjemy to do šlědowaznych šadow:

Macž škluscha do domu! Macž nješkluscha do šabrizi, nihdže druhdže hacž jenož do šwojeho doma, tam hdyž kolebka jejneho džěscža šteji. Žona njeje š temu štworjena, šo by faž muž w šabrizy džěłaka. Šejny přeni nadawł je, žona byčž, t. r. lubowaza mandželška a šwērna macž. Wona nima šašlužicž, ale šdžeržecz. Šdžž ma macž jako macž mało cžinicž, njech šebi džěło w domje pyta, kotrež šo ša žonjaze ruzy hodži. Džěłacz je šepje hacž šlešacz. Pschecžiwu domjajem džěku, faž je to šchtrjowanje a šchicže atd., šo ničžo prajicž njemōže. Ale hewał šmy my š tym napominanjom psches jene: Šafajacže žonjaze džěło! Sčto dha pač potom to šašluži, sčtož macž w šabrizy mšdy dostawa? Dyrbimy dha hłōdni byčž? Žana nusa! Šdžž džěłanske mozy wotešjeraja, šašlužba pschibjera. Taf je wotštronjenje žonjazeho džěła jenož wulki wužitł ša džěłaczerjow. My džěłaczerjo, nješchidajcže wascheho domjazeho šboža dla, waschich džěczi dla, waš wschitkich šamych dla, šo wasche lube žony do šabrizi šhodža.

Młode holzy dyrbjja domjaze džěło nawuškycž! Někotry por je šo šwērował. Ach taf bēšchtaj wonaj taf šbožownaj a taf bēšchtaj wutrobje w lubosčzi šjednocženej. A tola bōršy je

njemēr w domje. Šaf to pschindže? Žona njemōže waricž, platačž, wona wo domjazyh džěle ničžo njerosumi. Šaf mōhla to tež rosumicž? Wot šonfirmazije je w šabrizy džěłaka. Taf wostacz nješmē. Pschecžiwu šabriznemu džěku nježenjenych holzow, hdyž je po mōžnosčzi šhromadne džěło š mužemi wotštronjene, šo wjele prajicž njemōže, ale to dyrbjjało twjerdje byčž: kōžda holza dyrbi do šwojeho woženjenja š najmjenšcha lēto domjaze džěło wuškycž. Najšepje to nawuškje, hdyž jako šlužobna holza do dobreje šwōjby šastupi. Tam wscho nawuškje, sčtož je nusne. Wot macžerjow jich wjele holzow waricž nawuškycž njemōže, došelž macžerje šame to njemōža. Ššlužbu pač derje cžinicž njeje hašba, ale cžescž!

Wojucže pschecžiwu nje pošcziwosčzi, wojucže pschecžiwu šurwarštwu w mēštach, pschecžiwu temu, šo šu muž a žona w mēštach a na wšach nješwērowanej hromadže žiwěj! Nje pošcziwosčž faž mōr w našchim ludu šahhadža. Šabrizi šu pošne nječžisłych rēcžow. To drje šo žorty mjenuja! Šdžž džěczi šo wot teje šhorosče šapschimnu. Wjele młodnych holzow a holzow na ničžo druge njemyšli hacž na špokojenje cžělnych žadosčžow. Tež žadosčžiwych starych nadešdžesch. Kōždy wē, taf hubjenje šteji. Čžeho dla šo nježada, šo by šašo šepje byčž? Šphtowanje a cžělnu žadosčž my wutupicž njemōžemy, ale nēčžisłe roššchērenje nje pošcziwosčže dyrbi šo šahacžicž. Š temu dyrbjja šebi stat, žyrkei, ludowi pschecželjo a staršchi ruzy šawdacž. Š šo by šo kōždy š wojowanju ša pošcziwosčž a cžisłosčž šahoricž mōhł! Ša chžyl to młodny holzam njewuškycž do najšlubšcheje wutroby šapšacz: Šdžeržecz šebi šwoju cžěšnosčž! Ša chžyl młodženzam do šwēdomnja šawołacz: Wjesbōžny tōn, kiz holzu šawjedže! Š wobarnujcže cžescž młodosčže! Šdžž šcže ju juntrōcž šhubili, taf cžisłtu ju ženje wjazy dostacz njemōžecz.

Ma radu, taf mōhlo šo tajke wojowanje do štutka šajicž, njech šo špomni:

Wschitke pjenješy, šurwam date, dyrbjja šo jako šradnjene pjenješy wobhladacz.

Wot kōždeho šawjedžerja holzy dyrbjja šo bjes wuškycž šakonšte pjenješy ša woczehnjjenje džěscža žadacz.

Wojazy š nječžisłej šhorosčju dyrbjja šo šhōšacz.

Ššyn š bohateje šwōjby, kiz šo njehašbuje khudej holzy psches narēcženje cžestnosčž rubicž, dyrbi šo š hanišbje šjawnje mjenowacz.

W šchulach šo wo šchestej kasni mjelcžecz nješmē.

W žyrkwi dyrbi šo pschecžiwu nje pošcziwosčzi wojowacz.

W nominach šo nješmē ničžo wotcžisłcžecz, sčtož mōže dwojakeho šrosumenja byčž. Młowiny, kotrež mōža š šawjedženju šlužicž, šo džeržecz nješmēdža.

W š staršchi, njedajcže šwoje staršchisłe prawa š rušow! Žane šłowo šrudnišcho nješlinčzi, hacž hdyž dyrbitaj nan a macž bōršy po šonfirmaziji wo šwojich džěcžoch prajicž: „Woni naš wjazy nje pošłuchaja! My prajimy, šo dyrbi domach wostacz, wōn pač hacž do poš nožy šharty hraje. My jej pschifšamy, šo š najmjenšcha na najnjepšchisłojnišchu rejwanšku šubju hicz nješmē, ale wona 1/2 w nožy š žušym cžłowjełom domoj pschifšadža.“ Sčto dha je wina? Ššnano džěczi šame? Ně, my staršchi šcže šobu wina! Šdžž byšcže na šwoje staršchisłe prawo džerželi! Šdžž žaneho napšchecžiwneho šłowa a žaneje nje pošłuschnosče wot šwojich džěczi cžerpili njebyšcže! džěczi, kiz šu hacž do 16. lēta derje pošłuchacz nawuškli, to w 17. lēcže na jene dobo nješabudža. Š staršchi, kōšiz taf na šwoje džěczi štoržo, najbōle šami šebje wobštoržuja.

Wošebje pač dyrbi šo na to pošacž, šo je žyle wopač, młodny ludžom do 20 lēt žyle pjenješy, kotrež šašlužja, pschewostajicž. Sčtož 18lētny šyn šebi šašluži, to ma wōn bje wscheho wobaranja šwojemu nanaj pschepodacz. Šōn postaji, taf wjele ma šo wot teho ša žylu šwōjbu nałōžecz, taf wjele ma šo ša pschichod na bof pošōžicž, a taf wjele šmē šyn abo džowka ša šebje pschetriebacz. Došelž pač je jich jara wjele staršchich džensnišchi dženi pschēšlabych a pschenjerosumnych, wot šwojich džěczi šebi pjenješy žadacz, maju cži prawo, kiz žadaja, šo by šo ša młodnych ludži hacž do 20 lēt šakon wo tym dač.

Šajcže tež šdobne rēcže w šwōjbjje! Ššwōjbnego towarštwu njedyrbi jenož towarštwu byhlenja a jēdženja byčž, ale tež pschede wschēm towarštwu dušcha. Teho dla je nusne w šwōjbjje tež duchowne hajicž. Šdžž šo hodži, šhōšodar tych šwojich šhromadži a jim š rjanych nowinow abo knihow cžita a šo š nimi wo tym abo druhim podawku w kraju, w žyrkwi a we wōšadže rošrēcžuje. Ššo nješmē jenož wo tym rēcžecz, šo je hubjena šašlužba, hdyž je dobre a hdyž hubjene pivo, ale wo tajšich wēžach, kotrež duš wobohaczja a wutrobu pošbēhujja.

Praschenje: Šhto dyrbi šo w šwójbnym žiwjenju se wšchej mozu šdzeržecz pytać?

Wotmolwjenje: Dobre a pózčiwne waschnje.

P.: Šhto dyrbi šo ša to stacz?

- W.:** 1. Macz do domu šluscha!
2. Młode holzy dyrbja domjaze žiwjenje natwutnyč!
3. Wojujcze pšhecziwo nje pózčiwosći!
4. Njedajcze šwoje starschiške prawa š rukow!
5. Starajcze šo ša šdobne rěcze w šwójbje.

Rošhlad w našim czašu.

Rhězor Wylem je w Londonje mješczanski dom „Guildhall“ wopytał a je šo wot mješczanosty čžešnje powitał. Tutón jemu bješ druhim praji: „Wascha majestoscž je šo jako dostojny našlědnik majestoscže Wascheho njebo džěda, šałožerja němsteje jednoty, wopokasala. Šmy Wascheje majestoscže džiwnu čželnu a duchownu škutniwosć a njespróžnu horliwosć we wščem, šchtož móže ludome derjehicze podpjeracz, š wobdžiwanjom widželi.“ Rhězor wobkruči w dlěšim wotmolwjenju, šo ma ša tym štejecž, šo šo měr bješ šendželstej a němstej a se wšchěmi džerži. „Moje žadanje“, džěšche, „je pšchedewšchěm šdzerženje mēra. Šichtož mēr jeno móže dowěrjenje štworicž, kotrej je š wikowanju a š wuspěchowanju wšchěch wědomnosćow a šhumschtow trjeba. Móžecze kručze mēricž, šo budu dale šwoje najšpěšche čžinicž, šo dobre pšhecželstwo bješ němstej a druhimi narodami traje a šo budu štajnje hotowy, šo š nimi šjednocičž š šhromadnemu džělu ša mērne wuspěchi, pšhecželniwy wobthad a ša šdželanosć“

Serij.

Še wšchitlich mórškich rybow njeje nimale žana ša čžłowjeka tak wazna kaž jerij a pola tyšazow njerěka modlitwa: „Našch wšchědny hłěb daj nam džęšša“, ale „Wobradž nam prawje wjele jerjow!“ W Norwegiškej, Šwedškej a Danškej šu mēšta, wot kotrychž kóžde lětnje nimale 2000 čžołmow a šnano 10,000 rybakow na šojenje jerjow na morjo won ščele, a wjele wjěšche je tole šojenje hišcže w šendželstej; po mērije mjenišche, ale tola tež hišcže jara wulke w narašchim morju. Šdže prawa domijna jerjow je, njeměmy žyle wěšcže prajicž, šnano w morjach dalokje poškoy, šnano pšchindu wone dšs a dšs š njedowumērnej mórškej hłubiny š wulkimi čžrjódami do čžoplischich pšchibrjójnych wodow, hđžęz rybak žędžo ša šlěbornym šwęcženjom, tak mjenowanym „Heringšblint“, hlada. Nad nimi čžahnu mórške ptaki, š nimi žrawizy (Šaifische) a walške ryby — wšchitke žadne, tyšazy jerjow špóžeracz. Někto jim rybazy w čžołmach se šchyrjomi a pječžimi mužemi napschecžo čžahnu. Šerjowe čžahi šu wokoło tšjoch mil dolhe, dwě mili ščěroke a 4 metry hłuboke a ropot, hđžęz jedyn na drugi puknje, šo kaž jędžazy dešchčž šlyšchi. Pšchęš huste hromadžepłuwanje šetřęja šo šchupiški, duž nastanje „Heringšblint“. Maleho rózka pšchindu wot 3 čžrjódow kóždeho lěta přenje a wjazy hacž 1000 millionow šo jich potom šloji. Wěšcže hišcže wjazy jich rubjęzne rybiska šerjeru; tež póžeraju wulke jerje mjenišche. A tola žaneho štracha njeje, šo jerje wotemru; pšchetož w čžele jenicžkeho jerja šo wokoło 70,000 jętkow namaka. Džiwne je, šo jerje druhdy do žyle druhich štron wuczahnu. Kupa Šelgoland šo džęšša čžasčęšicho mjenuje, dokelž někto š němškemu rhěžorstwu šluscha. Šnano šrjędž 16. lěštoka štary štawišnar škoržęšche: „Kupa Šelgoland bę nęhdy pšchęš jerješojenje jara šlawna“. Někto maju šchotiške a norwegiške brjohi najbohacžišche žně. Šdžęz jerjowe čžahi njeschindu, wothudnu žyle krajiny.

Rybazy jędu wječor nimale poł hodžiny daloko do morja won a tam šwoje šęcže wuczahnu. Še šu wokoło 5 metrow ščěroke a 100 metrow dolhe. Šsu židžane abo šonopjane, druhdy 1000 hriwnow hódne a šhromadne kubło mnohich šwójbow. Šamjenje na delnim kónzu šęcže čžahnu ju do hłubiny, prošdne šudobja na hornim kónzu a šwěrcha na morju płowajo šadžewaja, šo šo šęcž njepodnuri; a čžasto je na ranje telko rybow nutškach, šo dyrbja šo šęcže š wjawanu š morja šbęhacz. Šotom je pšaczęšna tak šnadna, šo šchuka hišcže pjenjęžka njeplaczę. Štanję pak šo tež, šo je žyle nózne džělo podarmo, abo šo na jene dobo wichor šaduje, a rybazy dyrbja šwoje drohe šęcže wopušchczicž a hladačž, šo š našim žiwjenjom čžetnu. Najhóršche pak je, hđžęz wichor jich wot brjoha wotwędže, šo šu hłodej a w šwojich małych čžołmach

wulkemu, džiwjemu morju wustajeni, bješ tym šo domach žona a džęcži podarmo na jich domwrót čžakaju.

Serij wumrije, hđžęz se šeleneje wody pšchindže, a hñije a šo jęšcž njemóže. Duž by žaneho wuzitka njeschinjęšlo, wjele jerjow šojicž, njebychu-li hđžo w štarym čžaku jerje našelili, šo traje. Bę wokoło lěta 1400 Šollandški muž š mjenom Bōfel. Tutón šhumscht našeljenja wudokojna, duž rěka po nim wot njeho wuziwane waschnje „pōfeln“. Bōfel bę jeno rybak, bu pak pšchęš šwoje wunamakanje š dobročelom mnohich tyšazow. Šsu jemu tež w Šerolitje w Šlanderškej pomniš štajili, a rhěžor Rhorla IV. je — pječža — š kralowej Marju Bōfelowny rom wopytał, a tam štaj š čžęšcži dolho njeboho wobę majestoscži šwjedęšęž pōšlowany jerij šjědłej.

Tola hišcže ras čžemny šo š pšchihotowanju jerjow wrócžicž. Šdžęz šu čžrjewa a šchřęla won wšate, šo jerij 12 hodžin do jara šeleneje wody položę, potom do šudobjow škladže a š mórškej šelu pošeli. Na to šo Šollandšęz najšpěje wusteja; duž šebi šollandške jerje pšchede wšchěmi wyšoko wazimny. Druhe waschnje wobšteji w tym, šo jerje na meter dolhe žerdže natřkaja, pod kotrymž kručž duboweho drjewa šazęhla. Tola takle pokurjene jerje šo do šudobjow kšalcž njehodža a rošęškanje njesnjęšku; pola naš šo pšchędawaze „Bōšlingi“ šu 12 dnjom w kuri wostacz dyrbjate. — Čžęho dla to džęšša wšcho našchim čžitarjam powjedamy? Najpředy teho dla, dokelž mamy ša to, šo drje kóždy jerja šnaje, ale mnošy šu hišcže malo wo jeho šojenju a pšchihotowanju a wo Šollandškim Bōfelu šlyšcheli; potom pak, dokelž w 104. psalmje w 24.—25. šchucžęž rěka:

„Šnježe, tak šu twoje škutki tak wulke, a tak je jich tak wjele? Ty šy je wšchitke wustajęš a šemja je pošna twojeho bohštwa. W morju, kotrej je tak wulke a ščěroke, šo wšchitko mjerwi š wulkimi a małymi šwěrjatami, kotrej čžłowjęš njedolicžę. Še „Šuššoda“.

Rhězor Bjedrich jako listowy pišar.

Rhězor Bjedrich hišcže kónprnyž, pšchindže junu pšchi manevrach do Šönigsberga. Tu, kaž wšchudžom, dobu šebi wšchitke wutroby pšchęš šwoju lubošnu dobročiwosć. Wječor ras wróczi šo pošdže do hroda, w kotrymž bydłęšche. Duž widžęšche, šo je na wojerškej štrazi hišcže šwětlo a štupi čžicho š wołnu. Ša šlidom w štrazi šędžęšche šahnřich, křž mējęšche šlužbu, šwoblekany, pšchęd šobu tintu a šapoczaty list. Ale bę pšchęšpróžny wot čžęžęje šlužby šandženeho dnja, pjero bę jemu š ruki panyko a hłowa wššasche na wutrobno. Ale tež w španju ležęšche wēšta štarosć na młodym woblicžu. Šso šmęjo šwawšche kónprnyž šwojemu adjutantej a štupi potom nještřšchany do jštwy. Šso na španza pošhiliwšchi čžitalšche jeho list: „Wjęšel šo šo mnu, luba macži, šym džęšša ša offjžera pomjenowany. Duž byč ja tež š tutemu kónzej pšchęšchōł. Ale něk dšrbju šebi drohe offjžerške wuhotowanje, draštu, brōň a wšchę druhe węzy wobštaracz. Ty šy hđžo došcž a wjazy hacž došcž ša mnje čžinika, twoje mozy šu wuczęšpane, to wēm. Duž mi nicžo wysche njewoštanje, hacž dolh čžinicž. Dolh! Šórke ššowo, a šchto budže jón pšaczicž? — Pšchi tutym praschenju, na kotrej wotmolwicž njemóžęšche, bę młodžęž wušnyš. Škucže kónprnyž pjero wšawšchi pišasche š wulkimi pišmškami šady pošlednich šłowow šwoje mjeno: „Bjedrich Wilhelm, kónprnyž“. Šotom šo wotšali tak čžicho, kaž bę pšchęšchōł, bješ tym šo šahnřich nicžo njewjędžo dale špasche. Pšchichodny džęň bę, kaž šo šamo wē, jara pšchęšhwatany, derje šnate pišmški wohladawšchi a šhoniwšchi, šchto je w nozy pola njeho był. Wrócžiwšchi šo po dokonjanych manevrach do šwojeje garnišony namaka tam list dwórškeho maršchala, šo by šebi na mēšcže šwoje wuhotowanje wobštaral a wšchę šlicžbowanja kónprnyžowemu dwórštemu maršchalej pošlak.

Tak bę kónprnyž Bjedrich Wilhelm tež tu wjęšęku a džaknu wutrobu čžinik.

8. njedžela po šwj. Trojizy.

Njedžela	Mat. 7, 15—23.	Romškich 8, 12—17.
Pōndžela	1 Mōšj. 46, 1—7. 28—35.	2 Korinthškich 1, 1—11.
Šutora	= 47, 1—12. 27—31.	= 1, 12—22.
Šsrjeda	= 48, 1—21.	= 4, 1—18.
Šchtwórtk	= 49, 29—50, 13.	= 5, 1—10.
Pjatk	= 50, 14—26.	= 5, 11—21.
Šsobota	2 Mōšj. 1, 6—22.	Psalm 17.